

Salah Naoura

Matti, Sami ve Evrenin En Büyük Üç Hatası

tudem

Salah Naoura

**Matti, Sami ve
Evrenin En Büyük Üç Hatası**

MATTİ, SAMİ VE EVRENİN EN BÜYÜK ÜÇ HATASI

© 2023, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

metin hakları © 2011, 2013 Beltz & Gelberg

İlk baskı 2011 yılında, Almanya'da *Matti und Sami und die drei größten Fehler des Universums* adı ile Beltz - Weinheim Basel tarafından gerçekleştirilmiştir.

Bu kitabın telif hakları Onk Ajans aracılığıyla alınmıştır.

YAZAR: Salah Naoura

KAPAK RESMİ: Anke Kuhl

TÜRKÇELEŞTİREN: Ufuk Tonka

EDİTÖR: Ümit Mutlu

DÜZELTİ: Öykü Özçinik

SON OKUMA: Begüm Özbayram Seçilmiş

GRAFİK UYGULAMA: Sezer Gök

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Başkent Organize San. Bölgesi 22 Cad. No:6 Malhköy, Temelli/Ankara
Tel: 0312 640 16 23

Birinci Baskı: Kasım 2024 (2000 adet)

ISBN: 978-605-285-937-7

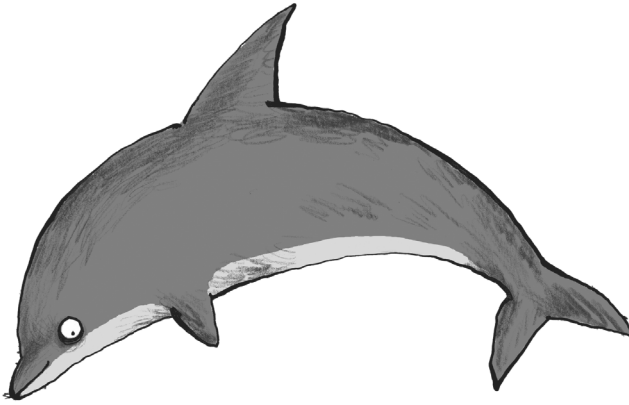
Yayınevi sertifika no: 45041

Matbaa sertifika no: 48083

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, yayıncının önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez, çoğaltılamaz.

Salah Naoura

**Matti, Sami ve
Evrenin En Büyük Üç Hatası**

Salah Naoura

1964'te, Alman bir anne ve Suriyeli bir babanın oğlu olarak Berlin'de doğdu. Almanya ve İsveç'te, Alman Dili ve Edebiyatı ile İsveç Dili ve Edebiyatı bölümlerinde okudu. Çocuk kitapları çevirisiyle başladığı edebi yaşamı, 1995 yılında yazarlığa evrildi; o dönemden sonra çocuklar için pek çok resimli kitap, ilk okuma kitabı ve roman yazdı. Kitapları ve çevirileriyle birçok ödül kazandı; 1992 ve 2013 yıllarında çeviri dalında Alman Gençlik Edebiyatı Ödülü'ne layık görüldü. *Matti, Sami ve Evrenin En Büyük Üç Hatası* (Matti und Sami und die drei größten Fehler des Universums) adlı romanı 2011'de Peter Hürtling Ödülü'nü kazandı, daha sonrasında ise beyazperdeye uyarlandı. Kitaplarında genellikle aile, kardeş ve dostluk hikâyeleri anlatmayı seven başarılı yazar, çok katmanlı romanlarında mizaha da büyük yer ayırmayı ihmal etmiyor. Naoura hâlen çocuklar için kitaplar yazıp çeviriler yapmayı sürdürüyor.

Tudem Yayınlarından çıkan kitapları:

Süperhügo Serisi (*öykü, 5 kitap*)

İmdat! Çıkarın Beni Buradan (*roman*)

İmdat! Büyükanne Geri Dönüyor (*roman*)

Kardeşim Bulunmaz Hint Kumaş (i>roman)

Çılgın Süpürge Şipşak (*roman*)

Teyzem Görünmez Oluyor (*roman*)

Matti, Sami ve Evrenin En Büyük Üç Hatası (*roman*)

Esther ve Carsten'e...

Birinci Bölüm

Annem çimenlerin üzerine oturmuş, sessizce ağlıyordu. Babam gözlerini kısmış, parlak mavi gölü karamsar bir ifadeyle izliyordu. Ve Sami, küçük kardeşim, kıyı boyunca hızla koşup duruyor, sektirmek için etraftan düz taşlar topluyordu.

Annem hıçkırıkların arasında, “Ah bu başımıza gelenler!” dedi bana bağırarak. “Sağ ol Matti!” Gerçek bir teşekkür değildi bu tabii. İroniydi. Annemin bu alaylı konuşmalarını artık çok iyi biliyordum. İroni, söylenenin tam tersini kastetmektir. Yetişkinlerin bu tavrını hâlâ anlamış değilim. İnsanlar, ne demek istediklerini neden doğrudan söyleyemez ki?

“Hayatımızı mahvettin!” Bu sefer söylediği ne yazık ki ironi değildi, ama bence *abartılı* bir tepkiydi, çünkü hâlâ yaşıyorduk sonuçta. Kurt dayım her zaman, hayatta güzel şeylere odaklanmamız gerektiğini söyler. Annemin bunu pek iyi yapmadığını da ekler. Çok yazıktı ama, çünkü o gün hava güzeldi. Güneş parlıyor, sivrisinekler vızıldıyor, rüzgâr huş ağaçları arasında hışırdıyor ve Sami, önümüzde uzanan bu harika Finlandiya gölünde ilk taşını sektiriyordu; beş kez sektirmeyi

başarmıştı. Sami henüz çok küçük olmasına rağmen bu işi gerçekten iyi beceriyordu.

“Peki şimdi ne yapacağız?” diye çıkıştı annem. “Hiç düşündün mü? Bir saniye bile olsa düşündün mü?” Evet, kabul etmem gerek, birkaç sorunumuz vardı: Nerede kalacağımızı bilmiyorduk, üstelik annemle babam işsizdi ve bu yüzden uzun süre otelde kalacak kadar paramız yoktu. Arabamız da yoktu ve bu, Finlandiya’da gerçekten dezavantajdı; çünkü Finlandiya çok büyük bir ülke ve her şey birbirinden uzak, bir yerlere yayan gitmek pek mümkün değil. Özellikle de çimenlere yayılmış toplam altı ağır çanta ile bavulunuz varsa. Babam onları öfkeyle etrafa atmıştı. En büyük bavul annemin tekerlekli, mavi bavuluydu. Onun hemen yanında Sami’nin, Pembe Panter temalı küçük sırt çantası düzgünce duruyordu. Sami böyle düzenli biriydi işte.

Annem gözyaşları içinde babama döndü. “Sulo, sen de bir şey söyle artık!” Ama bu *gerçekten* saçmaydı, çünkü annem on bir yıldır bir Fin erkeğiyle evliydi, yani ben doğduğumdan beri; dolayısıyla, Fin erkeklerinin neredeyse hiç konuşmadıklarını artık öğrenmiş olmalıydı. Onların ne düşündüğünü *hayal etmek* gerekirdi. Ben mesela, babamın, doğduğu ülkeye, yani Finlandiya’ya uzun zaman sonra dönmekten mutlu olduğunu düşünüyordum. Ben de mutluydum, çünkü ilk kez Finlandiya’ya gelmişim. Tek sorun; annem, Sami ve benim Finede *terve* (merhaba) ve *kiitos* (teşekkür ederim) dışında tek bir kelime bile bilmiyor oluşumuzdu. Ama onu da zamanla öğrenirdik.

Annem sızlanarak, “En yakın kasaba yedi kilometre uzakta,” dedi.

“Beş buçuk,” diye düzelttim onu, çünkü rehber kitabına bakmışım.

Annemin gözleri öfkeyle büyüdü. “Çokbilmişliğinle bizi sürekli rahatsız etme Matti!” diye bağırdı. “Yaptıklarını bir düşün! Ve o sırada senden tek bir kelime dahi duymak istemiyorum, anlaşıldı mı?”

Bu da ironi gibi bir şeydi. Annem “yaptıklarını bir düşün” derken aslında yaptığım şeyden pişman olmamı bekliyordu. Bu yüzden sessiz kalmayı tercih ettim ve yaptıklarımı, yaptıklarım için üzgün olup olmadığımı düşündüm.

İkinci Bölüm

Her şey ördek göletindeki yunusla başlamıştı. Sami'nin sevinçten evde dans edişini ve daracık koridorda (dairemiz çok büyük değildi) bir o yana bir bu yana koştuğunu hatırlıyorum. Bir cumartesi günüydü, saat sabah sekizi gösteriyordu. Babam bir eğitimdeydi, annem ise ikinci sayfasında Swisher adlı yunusun fotoğrafı bulunan gazeteyi okuyordu.

SWISHER BİZE GELİYOR!

Sayfanın manşeti böyleydi. Manşetin altında ise Duisburg Hayvanat Bahçesi'nde çok fazla yunus olduğu, bu yüzden bir tanesinin, yani Swisher'ın başka bir yere taşınması gerektiği yazıyordu. Belediye başkanımız, Swisher'ın küçük şehrimizdeki ördek göletinde yaşayabileceği fikrine kapılmıştı. Sonuçta göletimiz, kıyısında yemyeşil, dalları suya kadar sarkan harika söğüt ağaçlarıyla kaplı kocaman bir ördek göletiydi. Ayrıca en dar noktasından geçen bir köprü de vardı, oradan ördekleri ve yunusları harika şekilde gözlemleyebildiniz. Duisburg

Hayvanat Bahçesi müdürü, harika göletimizi önceden ziyaret etmiş ve Swisher'ın orada çok rahat edeceğine, bu yüzden de buraya taşınabileceğine karar vermişti.

Yunusu getirecek nakil aracı sabah onda varacaktı. Gazetede böyle yazıyordu. Dört güçlü hayvan bakıcısı, Swisher'ı arabadan kıyıya kadar taşıyacaktı.

Sami heyecandan kanepenin üstünde zıplıyordu. Hatta Swisher'a hoş geldin hediyesi olarak bir kavanoz dolusu şişte pişirilmiş ringa balığı götürmek istedi ama annem bunun yunuslar için fazla ekşi kaçacağını söyledi.

Bunun yerine, Kurt dayımızın bize Amerika'dan hediye olarak getirdiği ahşap yunuslarımız Edi ile Büdü'yü yanımıza aldık. Banyo yaparken onları, köpükten oluşmuş Arktik buz dağlarının arasından küvette yüzdürürdük hep. Suyun yüzeyinde ince bir köpük tabakası oluştuğunda sadece yüzgeçleri dışarıda kalır ve bir buzkıranın çelik burnu gibi, beyaz dalgaları ayırırdı.

O cumartesi sabahı gökyüzü griydi. Hava fırtınalıydı, soğuk bir rüzgâr esiyordu. Kısacası yürüyüş yapmak için güzel bir hava değildi. Buna rağmen şehrin yarısı ördek göletinin etrafında toplanmıştı. Küçük parkımızı hiç bu kadar kalabalık görmemiştim. Sami, en iyi gözlem yeri olan köprüde yer kalmadığı için yaygara çıkardı.

“Sami, kes artık mızımızlanmayı!” dedi annem.

Karşı kıyıda iki çocuk, “Hoş geldin Swisher!” yazılı büyük bir pankart açmıştı.

Önümüzde duran bir kadın, “Sami mi?” dedi ve dönüp bize baktı. “Bu bir Türk adı değil mi?” Küçük kardeşimi baştan aşağıya süzdü. “Sen hiç Türk'e benzemiyorsun ama?”

Soluk cildi ve altın gibi parlayan sarı saçları sağ olsun, insanlar ne zaman Sami'nin adını duysalar bunu söylüyorlardı.

"Sami aynı zamanda Fince bir isim," diye açıkladım. "Ünlü Fin futbolcu Sami Hyypiä'yı tanımıyor musunuz?"

"Hayır."

"Dünyanın en iyi defans oyuncularından biri. Kafa toplarında çok güçlü. Daha önce Liverpool'da oynadı, şimdiyse Bayer Leverkusen'de. Hem de bir yıldan fazla süredir."

"Bilgi için teşekkür ederim," dedi kadın.

"Liverpool'da herkes onu tanır!"

"Ama biz Liverpool'da değiliz," dedi kadın ve önüne döndü.

Kadının kolunu dürttüm. "Bu arada, Sami Hyypiä'nın saç rengi kardeşiminkiyle aynı."

"Saç stilim de aynı!" diye bağırdı Sami.

Annem insanları daha da rahatsız etmeyelim diye çıkıştı, oysa asıl *bu kadın* bizi rahatsız etmişti. Ayrıca Sami Hyypiä'yı tanımamanın hiç de bir zararı olmadığını düşünüyordum. Sonuçta dünyaca ünlü bir Fin'di ve 2001 yılında Finlandiya'da yılın sporcusu seçilmişti. Odamda, yatağımın hemen üzerinde, harika bir kafa golü atarken çekilmiş fotoğrafıyla bir poster asılıydı.

Swisher'ın gelmesini beklerken, *acaba yunus da ördek göletine gelince, tıpkı Fin babamın kendisini Almanya'da hissettiği gibi mi hissedecek*, diye merak ettim. Babam sürekli Almanya'da her şeyin çok tuhaf olduğunu, Almanların Finleri anlamadığını söylerdi. Buna annem de dâhildi, çünkü annem Almandı. Eskiden babama sık sık neden onu anlamayan bir Almanla evlendiğini sorardım ama tabii ki hiçbir şey söylemezdi. Sonuçta adam *Fin*.

Bu arada Swisher hâlâ gelmemiştir. Yağmur çiselemeye başlamıştır. Önümüzdeki kadının, yanındaki yaşlı adamla fısıldaştığını gördüm.

“Ah,” dedi kadın, yaşlı adama, bu sefer herkesin duyabileceği şekilde. “Gerçekten güzel bir gezi oldu. Ördek göletimizi de görmüş oldun.”

Karşı kıyıda duran çocuklar pankartlarını toplamaya başlamıştı, belli ki gidiyorlardı.

Şaşırılmışım.

“Yunus artık gelsin!” diye mızızlandı Sami. Edi ile Büdü’yü havada sallıyordu. “Yüzdüğünü görmek istiyorum!”

Sami Hyppiä’yı tanımayan kadın dönüp tuhaf tuhaf güldü. “Yunus mu?” dedi Sami’ye. “Hem de ördek göletinde? Bunu sana kim söyledi? 1 Nisan şakası filan olmalı. Bugün 1 Nisan ya.”

Sami kadına şaşkınlıkla baktı.

“Ben de oğullarıma aynısını söyledim,” dedi annem ve kıkırdamaya başladı. “Kesinlikle 1 Nisan şakası olmalı. Ama bilirsiniz işte, çocuklar böyle... Neyse, olsun, hafta sonu dışarı çıkıp temiz hava almaktan zarar gelmez.”

O sırada yağmur sağanağa döndü. Annemin saçları yanaklarına yapışmış, diğer kadının ise maskarası akmıştı, siyah gözyaşları gibi görünüyordu.

“Hiç de bile!” diye bağırdı Sami. “Bana söz verdin! Yunusun geleceğine söz verdin! Yunusu görmek istiyorum!”

Annem biraz daha yüksek sesle kıkırdadı ve Sami’nin ağzını kapattı. “Yüz kere de açıklasan kulak asmıyorlar işte,” dedi kadına, bizi kastederek. Sonra da neredeyse aynı anda güldüler ve birbirlerine güzel bir hafta sonu dilediler.

Sami öyle öfkeliydi ki, bardaktan boşanırcasına yağın yağmura ve gök gürültülerine rağmen eve gitmeyi reddetti.

“Yalan söyledin!” diye bağırdı anneme.

“Tanrım, *gazetede* yazıyordu oğlum, *gazete* yalan söyledi, anla artık!” diye bağırdı annem de, sesi gök gürültüsünün sesine karışarak.

Sonunda eve vardık. Holde sırlıklam giysilerimizi çıkarırken, “Neden kadına 1 Nisan şakasını senin de önceden tahmin ettiğini söyledin?” diye sordum anneme. “Sen de bilmiyordun!”

“Ama bunu *kadının* bilmesine gerek yoktu, değil mi?” dedi annem. “Artık şu ıslak çoraplarını çıkar!”

“Yani gerçekten de yalan söyledin.”

Annem bana öfkeyle baktı. “Tanrım, Matti,” dedi, “doğrucu Davut’luk etme lütfen.”

Salah Naoura

Matti, Sami ve Evrenin En Büyük Üç Hatası

Matti'nin en büyük hayali, babasının memleketi Finlandiya'yı ziyaret edebilmek. Küçük kardeşi Sami'nin akli bir karış havada; düşündüğü tek şey yunuslar, yunuslar ve yunuslar. Matti'nin babası her zaman çok meşgul, annesinin dertleri ise derya deniz. O yüzden, evrendeki devasa hataları düzeltip aileyi Finlandiya'ya taşıma işi maalesef Matti'ye kalıyor.

Fakat bu "mecburi" yolculuğun başından sonuna, hatta sağından soluna her yerde yalanlar var; bazen pembe, bazen beyaz, bazense mosmor yalanlar!

Usta Alman yazar Salah Naoura, *Matti, Sami ve Evrenin En Büyük Üç Hatası*'nda sınımsız, çok sahibi bir aile hikâyesine imza atarak okurları Finlandiya'nın serin ve kusursuz doğasının kalbine, kabahatlerle merhametin iç içe geçtiği eğlenceli bir serüvene bırakıyor!

Türkçeleştiren: Ufuk Tonka

ISBN: 978-605-285-937-7

9 786052 859377

tudem.com

tudem yayıncılık grubu